

הלכות הדף היומי

מסכת חולין

תוכן עניינים

- א. מאי אלל רבי יוחנן אמר מרסקא 2
- ב. בשר שפלטתו סכין היכי דמי אי דחשיב עליה אפי' באנפי נפשיה מיטמא ואי דלא חשיב עליה בטוליה בטליה 2
- ג. אלל המכונס אם יש כזית במקום אחד חייבין עליו ... והוא שכנסו 3
- ד. מקצתו חישב עליו ... פלטתו חיה ומקצתו פלטתו סכין ... החרטום והצפרנים מיטמאין ומטמאין ומצטרפין ... מקום המובלעים בבשר קרנים ... במקום שחותכין ויוצא מהן דם 3
- ה. כיוצא בו השוחט בהמה ... סופו לטמא טומאה חמורה וכל שסופו לטמא טומאה חמורה לא בעי הכשר 4
- ו. מה זרעים שאין סופן לטמא טומאה חמורה צריכין הכשר אף כל שאין סופו לטמא טומאה חמורה צריך הכשר ... נבלת עוף טהור צריכה מחשבה ואינה צריכה הכשר מפני שסופה לטמא טומאה חמורה 5
- ז. ישראל ששחט בהמה טמאה לעובד כוכבים שנים או רוב שנים אבר הפורש ממנה כפורש מן החי ובשר הפורש ממנה כבשר הפורש מן החי ואסור לבני נח ואפי' לאחר שתצא נפשה 7
- ח. שחט בה אחד או רוב אחד אינה מטמאה טומאת אוכלין נחרה אין בה טומאה של כלום ועובד כוכבים ששחט בהמה טהורה לישראל ומפרכסת מטמאה טומאת אוכלין אבל לא טומאת נבלה ... שחט בה אחד או רוב אחד אינה מטמאה טומאת אוכלין נחרה אין בה טומאה של כלום 8
- ט. שחט עובד כוכבים במקום שאין עושה אותה טרפה ובא ישראל וגמרה כשרה שחט ישראל בין במקום שעושה אותה טרפה ובין במקום שאין עושה אותה טרפה ובא עובד כוכבים וגמר שחיטתו פסולה 9
- י. הרוצה שיאכל מבהמה קודם שתצא נפשה חותך כזית בשר מבית שחיטתה ומולחו יפה ומדיחו יפה יפה וממתיך לה עד שתצא נפשה ואוכלו אחד עובד כוכבים ואחד ישראל מותרין בו 10
- יא. אינה מצלת על הבלועים שבתוכה דהא מטמאה טומאת אוכלין 13

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת חולין

יב. והרובעה חייב דהא אינה מטמאה טומאת נבלה 13

יג. אלל ... והוא שכנסו ... שני חצאי זיתים שישנן על גבי העור העור מבטלן.. 13

דף קבא.

א. מאי אלל רבי יוחנן אמר מרסקא

האלל יש מפרשים¹ שהוא גיד השדרה והצואר שעובר תחת מפרקת הבהמה. והוא רחב ולבן וקשה, אינו אוכל אך מתטמא, ומטמא, ומצטרפין לכביצה או לכחצי פרס².

ב. בשר שפלטתו סכין היכי דמי אי דחשיב עליה אפי' באנפי נפשיה מיטמא ואי דלא חשיב עליה בטוליה בטליה

האלל עיקר פירושו בשר שפלטתו סכין, כלומר כשמפשיטין את הבהמה פעמים שהסכין משאיר בשר שלא ירד בהפשט ונשאר דבוק לעור, אם³ חשב עליו לאכילה מקבל טומאת אוכלין, שהרי כל דבר הנאכל, מחשבה לאכילה נותנת לו דין אוכל לקבל ולטמא טומאת אוכלין ולהצטרף, ואם לאו הרי הוא כעץ⁴ ואינו מקבל טומאה⁵.

¹ בר"ב פ"ט מ"א הביא שני הפי' ומשמע דלא פליגי להלכה ואף הרמב"ם יסכים לזה שהרי הזכיר שם גידים הנאכלים. כמש"כ בכס"מ הלכות טומאת אוכלין פרק ד הלכה ד אולם עיין מעשה רקח הלכות שאר אבות הטומאה פרק א הלכה ח דמשע דפליגי ופסק הרמב"ם בשפלטתו סכין.

² ומשמע להדיא דבאפי נפשיה לא, ולעיל כתב דכל אלו צריכין מחשבה והכשר, אבל כשיש מחשבה והכשר מטמאין גם בלא צירוף. אמנם האמת כן הוא. וזה מתבאר ממה שבארנו לעיל סי' קס"ג סעי' י"ב דוודאי כן הוא היכא דחשיב עליהו גם הם בעצמם בלא צירוף מטמאים, וכאן מיירי בסתמא שלא חשב עליהו להאכילם לאדם ולכן רק מצטרפין. ערוה"ש העתיד שם יב ועיין בתוס' דאיירי דוקא שיש בשר ברשאת ובטל גבי בשר דאי איירי בשחור שומר או יד מ"ט דר"ל משמע דס"ל דפליגי להלכה

³ רמב"ם הלכות טומאת אוכלין פרק ג הלכה ג

⁴ כפירש"י ליטמא טומאת אוכלין דק"ל דמחשבה שויה אוכלא כל מידי דמצי למיכליה ואף על גב דלאו אורחיה. כס"מ

⁵ כבר ביאר רבינו בפ"א דשאר אבות הטומאות דהאלל בין שפלטתו היה בין שפלטתו סכין ועיין מ"ש שם ועיין עוד לקמן פ"ד הל' ד'. מעשה רקח

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת חולין

ג. אלל המכונס אם יש כזית במקום אחד חייבין עליו ... והוא שכנסו

וכבר התבאר לעיל דף קיז: שהאלל⁶ אף ע"פ שמקצתו חישוב עליו ומקצתו לא חישוב עליו, בין⁷ שפלטתו חיה בין שפלטתו סכין, מקצתו פלטתו חיה ומקצתו פלטתו סכין⁸, אינו מצטרף לכזית⁹.

אולם אם כנסו למקום אחד והיה בו כזית מטמא¹⁰, ואף על גב של אחד לחוד בעודו מחובר בעור, בטל לגבי עור ולא מחשב אוכל, עכ"פ מוכנסו בידים מחשבתו משוי ליה אוכל¹¹. וי"א¹² שגם אם כנסו אינו מצטרף שהעור מבטלו.

ד. מקצתו חישוב עליו ... פלטתו חיה ומקצתו פלטתו סכין ... החרטום והצפרנים מיטמאין ומטמאין ומצטרפין ... מקום המובלעים בבשר קרנים ... במקום שחותרין ויוצא מהן דם

⁶ רמב"ם הלכות טומאת אוכלין פרק ד הלכה ד והלכות שאר אבות הטומאה פרק א הלכה ח

⁷ רמב"ם

⁸ להלן דף קבא. בגמ' למאן דאמר דאלל הוא בשר שפלטתו סכין היכי דמי, אי דחיב עליה אפילו באנפי נפשיה נמי מטמא ולמה לי צירוף, ומתריץ שני תירוצים חד שמקצתו חישוב עליו ומקצתו לא חישוב עליו, והשני שמקצתו פלטתו חיה ומקצתו פלטתו סכין, ולכן רק לצירוף מצטרף ולא באנפי נפשיה. ושני התירוצים אמת. ובוזה מובנים דבריו שבכאן לעניין אלל.

⁹ ואע"ג דאיתא בגמרא (דף קכ"א ע"ב) אמר רב הונא שני חצאי זיתים שישנן ע"ג העור העור מבטלן ומסיק בגמרא דלר"ע קאמר לאשמועינן דאפילו בפלטתו חיה סבר ר"ע דהעור מבטלן נראה לומר שסובר רבינו דר"י כר"ע נמי אתי דע"כ לא טיהר ר"ע אלא כשעודם בעור אבל אם כנסו טמא דליכא למימר ביה העור מבטלו כיון שעכשיו אינו בעור וצ"ל דטפי משמע דרב הונא סבר דהלכה כרבי יהודה כיון דאמר מילתיה אליביה דאי למשמע מיניה לרבנן טפי עדיף למימר על מלתייהו דרבנן והאלל אמר רב הונא אף על פי שכנסו שלא היה מאריך בכך יותר מהשתא כי אמרה על רבי יהודה הילכך ודאי דסבר על רב הונא דהלכה כרבי יהודה. כס"מ

¹⁰ אין הטעם משום שומר כמו העור אלא דראוי הוא להיאכל אנב בשר, כן כתבו התוס'.

¹¹ תפא"י פ"ט מ"א אות יח

¹² השנות הראב"ד שם דכי מעיינת בשמעתא דחולין מתחזי לך דרב הונא דמפרש מילתיה דרבי יהודה ורבי יהודה גופיה אליבא דרבי ישמעאל קא מיירי.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת חולין

האלל אף ע"פ¹³ שמקצתו חישב עליו ומקצתו לא חישב עליו, מקצתו פלטתו חיה ומקצתו פלטתו סבין¹⁴, מתטמאין ומטמאין ומצטרפין לכביצה או לכחצי פרס. אך אינו מטמא בפני עמו כיון שלא חיב עליו כולו לאכילה¹⁵.

והעצמות המחוברות בבשר, והגידים והמקומות הרכים מן הקרניים ומן הטלפיים והכנפיים והנוצה¹⁶, והמקומות הרכים מן הציפרניים ומן החרטום המובלעין בבשר, כל אחד מאלו מתטמאין ומטמאין ומצטרפין לכביצה או לכחצי פרס. ואם חיב עליהם לאכילה דינם כאוכל¹⁷.

ה. כיוצא בו השוחט בהמה ... סופו לטמא טומאה חמורה וכל שסופו לטמא טומאה חמורה לא בעי הכשר

נבלת בהמה טהורה¹⁸ בכל מקום, לפי שהיא מיוחדת למאכל אדם אינה צריכה מחשבה, ואינה צריכה הכשר מפני שסופה לטמא אדם וכלים בכזית, בטומאת נבילה, האסור במגע ובמשא וכל המטמא טומאה חמורה א"צ הכשר.

כבר התבאר לעיל דף קיז: שכל האוכלין¹⁹ שהן מבעלי חיים אינן מקבלין טומאה עד שימותו²⁰, שחט בהמה חיה ועוף אף על פי שעדיין הן מפרכסין מקבלין טומאה דבנגע בה אז טומאה נטמאה²¹.

¹³ רמב"ם הלכות טומאת אוכלין פרק ד הלכה ד

¹⁴ דמר אמר חדא ומר אמר חדא ולענין דינא לא פליגי. כס"מ שם

¹⁵ ערוך השולחן העתיד הלכות טומאת אוכלין סימן קסה יא

¹⁶ הכנפים הנוצה הדקה מאד הנמצאת בכנפים ונשארת אחר הסרת הנוצות הגדולות. וכן נוצה היא הצמרירית הנשארת על הזפק אחר הסרת הנוצות. פיה"מ טהרות א ב

¹⁷ ערוה"ש שם

¹⁸ רמב"ם הלכות טומאת אוכלין פרק ג הלכה ג

¹⁹ רמב"ם שם פרק ב הלכה ו

²⁰ כל שאינה יכולה לחיות מקרי אוכל אף על פי שמפרכסת אף על גב דלגבי טומאת נבילות בעינן שתמות שאני התם דכתיב כי ימות. כס"מ שם

²¹ ואף על גב דאז אינה ראויה לאכילה, ואיך תהיה טמאה טומאת אוכלין, דהרי כל עוד שמפרכסת אסורה לנכרי, דהרי אפילו בהמה טהורה ששחטה, וחתך ממנה אבר בעודה מפרכסת, אז דוקא בנשחטה כהוגן מותרת לאכילת נכרי אחר שתמות, מדמותרת אז לישראל [ורק כל עוד שמפרכסת אסור הנחתך ממנו] אבל בלא נשחטה כהוגן, מדלא מהני שחיטתה לישראל, להכי בנחתך ממנה אז אבר בעודה מפרכסת אסורה גם לנכרי, גם אחר שתמות, [והרי להרמב"ם גם בטהורה שנשחטה כהוגן, ונחתך ממנה בשר בעודה מפרכסת

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת חולין

ישראל ששחט²² בהמה טמאה לנכרי ושחט בה שנים [או רוב שנים] הרי זו מתטמאה טומאת אוכלין כל זמן שהיא מפרכסת, ואין צריכה מחשבה שהרי ישראל שחטה לאכילת העכו"ם²³ ואין לך מחשבה גדולה מזו ואינה צריכה הכשר²⁴, לפי שסופה לטמא טומאה חמורה²⁵.

ו. מה זרעים שאין סופן לטמא טומאה חמורה צריכין הכשר אף כל שאין סופו לטמא טומאה חמורה צריך הכשר ... נבלת עוף טהור צריכה מחשבה ואינה צריכה הכשר מפני שסופה לטמא טומאה חמורה

יש אוכלין שצריכין הכשר ואינן צריכין מחשבה ויש שצריכין מחשבה ואינן צריכין הכשר ויש שצריכין מחשבה והכשר ויש שאין צריכין לא מחשבה ולא הכשר

אסור לנכרי אף אחר שתמות, ומכ"ש בטמאה אפילו נשחטה כהוגן ראוי שיאסר לנכרי מה שנחתך ממנה בעודה מפרכסת, אף אחר שתמות [כש"ך כ"ו סק"ב], עכ"פ לענין טומאה אמרינן דמדנשחטה ע"י ישראל, מחשבתו משוי לה אוכל, ובנגע בה טומאה בעודה מפרכסת מקבלת טומאה, אבל בשחטה נכרי אין מחשבתו משוי לה אוכל, דמדלא נצטווה הנכרי בשחיטה, להכי רק מיתתה משוי לה אוכל: תפא"י שם יב רמב"ם שם פרק ג הלכה ד

²³ ואף על גב דלא חזיא לעכו"ם עד שתמות דאין להם שחיטה, מ"מ כיון דישראל שחט ובישראל בטמאה שריא ליה שחיטה, הלכך משוי ליה מחשבתו אוכלא אף בטמאה לעכו"ם בשחיטתו. רש"י

²⁴ לא קי"ל בר' אסי דאמר שם שוניין ישראל בטמאה ועכו"ם בטמאה צריכין מחשבה והכשר

²⁵ ואע"ג דבמפרכסת שעדיין אינה מטמאה טומאת נבלות יכול להיות שיחתכנה לפירורים דקים שלא יהא בהן כזית, לפיכך לא מקרי סופן לטמא טומאה חמורה דשמא יחתכנה לחתיכות דקות ולא יבואו לטומאה חמורה. לא קי"ל הכי דהא בכריתות אמרינן [כ"א א] דאפילו פחות מכזית מקרי סופו לטמא טומאה חמורה כיון דבעיקרו יש טומאה חמורה, ממילא דאידיחי לה תד' אסי גם בהכשר [כ"מ] ובואו"ש תי' ונראה פשוט דטעמו של רבינו, דכיון דהוא מחשב להאכילה לעו"ג, א"כ בודאי לא יעמידנה על פחות מזית, דיהיו כולם בשר ואיברים שפירשו מן החי, ולב"ג לא בעי שיעור, ויהיו אסורים בכל בשר הבהמה, ולא יעשה שטות כזה, א"כ כיון דבעית לטמאות משום מחשבתו להאכיל לעו"ג תו לא בעי הכשר, דהא סופו ליטמא טומאה חמורה, דבודאי יעשה כפי מחשבתו, ולאחר שיוסר פרכסתה ותמות אם יעמידנה על פחות מזית הרי כבר באה לידי טומאה חמורה כשעדיין לא נגררה, וחזקיה קאי ע"כ לשיטתו דסבר דמפרכסת אינה אסורה באבר מן החי לב"ג, וא"כ יכול לעשות כן ולגוררה ואכילם אח"כ לעו"ג ונכון.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת חולין

אוכל צריך הכשר מים ובלא הכשר לא יתטמאו טומאת אוכלין, והאוכל צריך להיות ראוי למאכל אדם, כיצד כל האוכלין המיוחדין לאדם בכ"מ צריכין הכשר ואין צריכין מחשבה,

ויש לפעמים שצריך מחשבה לאכילה צריכין כגון אוכל שהוא מיוחד לאדם במקום הזה ואינו מיוחד לאדם במקום אחר, במקום שהוא מיוחד בו²⁶ אינו צריך מחשבה לייחודו לאדם, ובמקום שאינו מיוחד בו צריך מחשבה לייחודו לאדם ואח"כ יקבל טומאה, בשר הפורש מן החי בין מן האדם בין מן הבהמה בין מן העוף ונבלת העוף הטמא

האוכלין שאין מיוחדין לאכילה ואין סופן לטמא טומאה חמורה צריך מחשבה והכשר, כגון אלל ועצמות וקרנים וכדומה כנוצר לעיל

ואלו שאין צריכין לא מחשבה ולא הכשר. נבלת בהמה טהורה בכל מקום ונבלת העוף הטהור²⁷ בכרכים לפי שהן מיוחדין למאכל אדם אין אחד מאלו צריך מחשבה ואינן צריכין הכשר מפני שסופן לטמא אדם וכלים בכזית וכל המטמא טומאה חמורה שאם יאכלנה אדם תטמא בבית הבליעה אינו צריך הכשר, ולכן אף על פי שטומאה אחרת אין בה מ"מ כשנגעה בשרץ נטמאת גם בלא הכשר מים.

ואלו צריכים מחשבה ואינן צריכין הכשר נבלת העוף הטהור בכפרים שאינה מיוחדת למאכל אדם, ונבלת בהמה טמאה בכ"מ והוא שחישב על פחות מכזית אבל כזית אב טומאה הוא.

²⁶ ועל אף שבהמשניות אין תלוי ברצון עיר זו או עיר אחרת, אלא כללא הוא דבכפרים צריך מחשבה ובכרכים א"צ, אבל מלשון הרמב"ם משמע דתלוי במנהג כל מקום, ובוודאי הדין כן הוא, דהכי משמע בשבת [קמ"ד ב]: דכל מקום יכולין לנהוג כפי רצונם, אבל איש אחד אינו יכול לנהוג נגד כולם. ערוך השולחן העתיד הלכות טומאת אוכלין סימן קסג סעיף ד

²⁷ ברמב"ם שם כתב וחלב בהמה טהורה בכרכים ותימא הא חלב אין סופן לטמא טומאה חמורה דחלב בהמה טהורה אינה טמאה כמ"ש, ולכן פירשו דכוונתו לחלב בהמה טהורה שחוטא דהדם הכשירתו. וזה שכתב הטעם שסופו וכו' לא קאי אחלב [כ"מ].

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת חולין

וכבר התבאר במסכת זבחים דף קה. שנבלת העוף הטהור²⁸ מטמא מן התורה²⁹, וכיצד היא טומאתה אינה מטמאה לא במגע ולא במשא ולא כשהיא בתוך הפה אלא בתוך בית הבליעה.

כיצד הבולע כזית מנבלת העוף הטהור ונגע בכלים בשעת בליעתו טמאים ונעשו ראשון לטומאה. ואחר שבלע אינו מטמא שאר כלים שהרי הוא ככלי ראשון לטומאה אחר שפירש ממטמאיו, שאע"פ שהוא טעון טבילה והערב שמש אינו מטמא כלים.

אין נבלת העוף הטהור צריכה מחשבה לטמא טומאה זו החמורה, אלא כיון שבלע ממנה כזית מכל מקום הרי זו מטמאה בבית הבליעה.

חישב עליה לאכילה הרי זו מטמאה טומאת אוכלין והרי היא כאוכל ראשון לטומאה אף על פי שלא נגע בה טומאה אחרת ואינה צריכה הכשר.

דף קבא:

ז. ישראל ששחט בהמה טמאה לעובר כוננים שנים או רוב שנים אבר הפורש ממנה כפורש מן החי ובשר הפורש ממנה כבשר הפורש מן החי ואסור לבני נח ואפי' לאחר שתצא נפשה

למרות שמותר³⁰ להתוך בשר מהנשחט בעודו מפרכם וליתן לעכו"ם לאכול, ואין בו משום לפני עור וגו', אף על גב דהעכו"ם מצווה על אבר מן החי, וכיון דלעכו"ם לאו בשחיטה תליא מילתא הוה ליה אבר מן החי עד שימות החי, מכל מקום ליכא מידי דלישראל שרי ולעכו"ם אסור, וכיון דשחיטה זו אהני לישראל אהני ג"כ לעכו"ם.

אך אם נתנבלה בשחיטה, אי נמי ישראל ששחט טמאה, או נכרי בטהורה, אסור להתוך ממנו קודם שתמות וליתן לעכו"ם אפילו אחר שתמות, דהא ליתא לשחיטה כלל.

²⁸ רמב"ם הלכות שאר אבות הטומאה פרק ג הלכה א ב

²⁹ אך נבלת העוף הטמא טהורה ואינה מטמאה בבית הבליעה, ואם חישב עליה לאכילה והוכשרה הרי היא כאוכלין טמאין שהן ראשון לטומאה. שם הלכה יד

³⁰ שמלה חדשה סימן כז סעיף ב

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת חולין

אבל ישראל בטהורה, אפילו בהמת עכו"ם, אפילו נמצאת טריפה, מכל מקום הואיל דאהני האי שחיטה לישראל, אהני נמי לעכו"ם להוציאה מידי אבר מן החי.

ח. שחט בה אחד או רוב אחד אינה מטמאה טומאת אוכלין נחרה אין בה טומאה של כלום ועובד כוכבים ששחט בהמה טהורה לישראל ומפרכסת מטמאה טומאת אוכלין אבל לא טומאת נבלה ... שחט בה אחד או רוב אחד אינה מטמאה טומאת אוכלין נחרה אין בה טומאה של כלום

מה שהתבאר שישראל ששחט³¹ בהמה טמאה לנכרי ושחט בה שנים [או רוב שנים] הרי זו מתטמאה טומאת אוכלין כל זמן שהיא מפרכסת, ואין צריכה מחשבה שהרי ישראל שחטה לאכילת העכו"ם³² ואין לך מחשבה גדולה מזו ואינה צריכה הכשר³³, לפי שסופה לטמא טומאה חמורה³⁴, אבל אם שחט בה אחד או שנחרה אינה מטמאה טומאת אוכלין.

³¹ רמב"ם שם פרק ג הלכה ד

³² ואף על גב דלא חזיא לעכו"ם עד שתמות דאין להם שחיטה, מ"מ כיון דישראל שחט ובישראל בטהורה שריא ליה שחיטה, הלכך משוי ליה מחשבתו אוכלא אף בטמאה לעכו"ם בשחיטתו. רש"י

³³ לא קי"ל בר' אסי דאמר שם שונין ישראל בטמאה ועכו"ם בטהורה צריכין מחשבה והכשר

³⁴ ואע"ג דבמפרכסת שעדיין אינה מטמאה טומאת נבלות יכול להיות שיחתכנה לפירורים דקים שלא יהא בהן כזית, לפיכך לא מקרי סופן לטמא טומאה חמורה דשמא יחתכנה לחתיכות דקות ולא יבואו לטומאה חמורה. לא קי"ל הכי דהא בכריתות אמרינן [כ"א א] דאפילו פחות מכזית מקרי סופו לטמא טומאה חמורה כיון דבעיקרו יש טומאה חמורה, ממילא דאידיחי לה תר' אסי גם בהכשר [כ"מ] ובואו"ש תי' ונראה פשוט דטעמו של רבינו, דכיון דהוא מחשב להאכילה לעו"ג, א"כ בודאי לא יעמידנה על פחות מזית, דיהיו כולם בשר ואיברים שפירשו מן החי, ולב"ג לא בעי שיעור, ויהיו אסורים בכל בשר הבהמה, ולא יעשה שטות כזה, א"כ כיון דבעית לטמאות משום מחשבתו להאכיל לעו"ג תו לא בעי הכשר, דהא סופו ליטמא טומאה חמורה, דבודאי יעשה כפי מחשבתו, ולאחר שיוסר פרכסתה ותמות אם יעמידנה על פחות מזית הרי כבר באה לידי טומאה חמורה כשעדיין לא נגררה, וחזקיה קאי ע"כ לשיטתו דסבר דמפרכסת אינה אסורה באבר מן החי לב"ג, וא"כ יכול לעשות כן ולגוררה ואכילם אח"כ לעו"ג ונכון.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת חולין

וכן עכו"ם ששחט בהמה טהורה לישראל ושחט בה שנים או רוב שנים מתטמא טומאת אוכלין כל זמן שהיא מפרכסת³⁵, שחט בה אחד או נחרה אינה מטמאה טומאת אוכלין עד שתמות והרי היא כשאר הנבילות³⁶.

ט. שחט עובד כוכבים במקום שאין עושה אותה טרפה ובא ישראל וגמרה כשרה שחט ישראל בין במקום שעושה אותה טרפה ובין במקום שאין עושה אותה טרפה ובא עובד כוכבים וגמר שחיטתו פסולה

כבר התבאר לעיל דף כט: שאם התחיל אחד³⁷ מן הפסולין³⁸ לשחוט וגמר ישראל כשר על ידו, או שהתחיל הכשר וגמור הפסול על ידו פסולה.

³⁵ אף על גב דשחיטתו אינה מתרת באכילה לישראל מ"מ כיון דהיא טהורה ושחטה לישראל מטמאה טומאת אוכלין, כלומר אפילו שלא במחשבה כמו ישראל בממאה.

³⁶ הראב"ד הקשה, מה בין שחיטה לנחירה, כיון שלאכילה לא הותרה איזה חילוק יש בזה. ומדוע עכו"ם שנחרה בהמה טהורה ומפרכסת אמאי אין בה טומאה של כלום, אי משום דמפרכסת הרי אמרו שהפירכוס אינו מוציא מידי טומאת אוכלין, ואי משום שאין בה מחשבה הרי אמרו נבלת בהמה טהורה א"צ מחשבה, ואולי נאמר בשביל שנחרה לישראל דהוה לה כמו שנחרה לאיבוד, אבל אם נחרה סתם או שמתה מאליה מטמאה טומאת אוכלין שלא במחשבה [כצ"ל]. עוד י"ל נחירה כל זמן שמפרכסת אין מיתתה ניכרת שתעשה אותה אוכל, מפני שהיא כאדם שנתעלף או שנבעת ונפל, אבל שחיטת שנים או רובן מיתתן ידועה הוא, ואף על פי שמפרכסת אוכל היא, עכ"ל. ומקשה אעיקרא דמשנה וברייתא ורש"י פי' משום דשם שחיטה בישראל בטהורה מתרת באכילה מחשיב השחיטה להיות כאוכל גם במפרכסת, אך א"כ גם בשחט ישראל טמאה לעצמו ועכו"ם טהורה לעצמו למה אין הדין כן, ולזה אומר דאדרבא נחרה לישראל אינה מטמאה טומאת אוכלין אבל נחרה לעצמו מטמא. ולא כן מתבאר מדברי רש"י ותוס' וכן מהרמב"ם, ולכן העיקר כתירוצו השני. אך מרש"י משמע פשוט דליהוי שם שחיטה אינו אלא ישראל בטמאה לעכו"ם ועכו"ם בטהורה לישראל שיש שני צדדי שחיטה ישראל ושחיטתו וטהורה לישראל, אבל עכו"ם לעצמו וישראל לעצמו ליכא רק צד אחד של שחיטה כמובן.

³⁷ שו"ע ונו"כ יו"ד ב' י'

³⁸ ברשב"א כתוב כגון עובד כוכבים או מין או כותי כו' והקשה מו"ח ז"ל אמאי דנקט מין הלא בפ"ק דחולין אמרינן דסתם מחשבת מין לעבודת כוכבים ובמעשה כל דהו נמי אסורה אפי' בהנאה אפי' התחיל בדבר שאין עושה נבילה כו' ולא אשכח פירוקא בדבר ולא ידענא שום קושיא בזה דהרי פסק הרמב"ם פ"ח מה' עבודת כוכבים ולקמן ב"ד סימן קמ"ה דאפילו בשוחט לעבו' זרה לא נאסרה אלא בשוחט סי' א' והיינו מעשה כל דהו שאמרו בפרק השוחט (דף מ') אבל מידי שאינו עושה נבילה אפילו כל דהו לא מיקרי ולא על חנם נקט רב הונא שם שחט בה דמשמע דשייך בשחיטה בעינן כנ"ל ברור. מ"ז שם יד

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת חולין

במה דברים אמורים שהתחיל הפסול בדבר שעושה אותה נבילה, כגון שנגע בוושט ועשה בו אפילו נקב כל שהו, או שחט רובו של קנה, או אפילו שחט הכשר הקנה עד חציו והשלים הפסול משהו עד שתיעשה רוב פסולה³⁹.

אבל תפס אחר הקנה לבדו בידו⁴⁰ והתחיל הפסול ושחט הקנה עד חציו וגמר הכשר על ידו, או ששחט הפסול בקנה עד חציו במקום אחד והתחיל הכשר במקום שלם כנגדו בקנה וחתך כל שהוא ופגע בחתך שחתך הפסול, כשירה, שהרי עיקר הכשר שחיטה נעשית ע"י הכשר.

אם התחיל הכשר וגמר הפסול, פסולה, דאנן כל השחיטה בכשרות בעינן, ודוקא שלא שחט הכשר עדיין שיעור הכשר שחיטה, כגון מיעוט הקנה והשלימו הפסול לרוב אף על גב שאחר כך גמרו הכשר לא מהני.

שחט רוב א' בעוף, ורוב ב' בבהמה, אף על גב דגמר הפסול אחר כך, בין שהה בין לא שהה, כשירה, דכבר נגמרה השחיטה בכשרות⁴¹.

י. הרוצה שיאכל מבהמה קודם שתצא נפשה חותך כזית בשר מבית שחיטתה ומולחו יפה יפה ומדיחו יפה יפה

³⁹ משמע הא אם שחט הכשר הרוב ושחט אח"כ הפסול כשר והכי משמע בש"ס פ"ק דחולין (דף י"ט) וברש"י שם ע"ש והקשה בדרישה סימן כ"ג ס"ח דהא רש"י פוסל שה"י במיעוט בתרא דכי היכי דשהייה פוסל במיעוט בתרא ה"נ שחיטה הפסולה תפסול במיעוט בתרא נ"ל לתרץ דהכא שאני דהא אין העובד כוכבים פוסל אלא כשעושה מעשה טרפה וכדאיתא בש"ס וכל הפוסקים והלכך אחר שנשחט הרוב תו לא מיטרפא אבל בשהייה לא נפקא לן מידי במעשה טרפה אלא כיון דשחיטה שייך במעוט בתרא ושהה וחזר ושחט ה"ל שהייה. ש"ך שם כז

⁴⁰ ואע"ג דקי"ל דשהייה אפי' כל שהוא טרפה בין בקנה בין בושט מ"מ משכחת לה להאי דינא נמי לדידן היכא דתפס הקנה לבדו בידו כשר אפילו לדידן. או כגון השני אוהו בהסכין והראשון משיב ידו. ש"ך כז כמ, ובוודאי אין כוונתו דהפסול נאמן לומר תפסתי הקנה לבדו וברי לי שלא נגעתי בוושט, רק י"ל כוונתו שאחר ראה כך ומעיד על זה. ומכל מקום אין נראה לי להקל בכהאי גוונא כלל, דאין אדם משמר מה שביד אחר כמו שאמרו בחגיגה (כ' ע"א), ואי אפשר לעמוד היטב על זה רק צריך שהאחר יתפוס, כמו שכתבתי בפנים. ותבין ש

מח מט
⁴¹ ולא דמי לשהה במיעוט בתרא דסימן כ"ג דאסור, דהתם חדא שחיטה מיקרי, ואף על גב דשהה או החליה, מקרי שחיטה פסולה, אבל שחיטת גוי וכדומה לאו שחיטה היא כלל, ואינה מצטרפת לשחיטת הכשר שמה שם כז

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת חולין

וממתין לה עד שתצא נפשה ואוכלו אחד עובד כוכבים ואחד ישראל מותרין בו

כבר התבאר לעיל דף לג. שמותר⁴² לחתוך⁴³ בשר מבית השחיטה בעוד הנשחט מפרכס, ומדיחו יפה יפה, ומולחו יפה יפה, יותר מבשר אחר, מפני שהדם בלוע בתוכו ביותר, וחוזר ומדיחו, ואכלו בין מבושל בין צלי לאחר שתמות הבהמה.

אולם אסור⁴⁴ לאכול מן בעל חי⁴⁵ הטעון שחיטה אחר שחיטה כל זמן שהיא מפרכסת, והאוכל ממנה⁴⁶ קודם שתצא נפשה י"א שעובר בלא תעשה, והרי הוא בכלל (ויקרא יט פסוק כו) לא תאכלו על הדם. ואינו לוקה⁴⁷. וי"א⁴⁸ שאינו אסור אלא מדרבנן וקרא אסמכתא בעלמא והעיקר כדיעה ראשונה⁴⁹.

מותר לחתוך בשר מהנשחט בעודו מפרכס וליתן לעכו"ם לאכול, ואין בו משום לפני עור וגו', אף על גב דהעכו"ם מצווה על אבר מן החי, וכיון דלעכו"ם לאו בשחיטה תליא מילתא הוה ליה אבר מן החי עד שימות החי,

⁴² בהערות על שמלה חדשה במהדורה חדשה כתב לומר שזה אינו לכתחילה בבריא, רק כשהוא צריך לו לצורך רפואה. אולם אינו נראה כלל דלשון כל הראשונים והאחרונים להתיר לכתחילה ממש והחידוש הוא דאע"ג שבלא"ה צריך לחכות לה שתמות ואינו יכול לאכול בעודה מפרכסת וצריך למליחה יתירה ואם כן למה ליה ליקח ממנה בעודה מפרכסת ולזה אמרו בגמ' שרוצה לעשות כן משום דמעלי שו"ע ונו"כ כו א שם"ח שם

⁴⁴ רמב"ם שחיטה פ"ב ה"א שו"ע יו"ד סי' כז סעי' א

⁴⁵ ואם נפל הבשר לתבשיל אינו בטל אפילו באלף כיון דהוי ליה מתירין כתצא נפשה של הבהמה (דרכי תשובה סי' כז ס"ק ח)

⁴⁶ וחצי שיעור אסור מן התורה, אף דלא חזי לאיצטרופי למלקות מ"מ אסור מן התורה, והנה אפשר דמשכחת לה שיאכל חצי שיעור ולא יהיה בו איסור, כגון בשעה שאוכל כל שהוא עוד היה הבהמה ובכדי אכילת פרס תמות, א"כ לא חזי לאיצטרופי, אך יש כמה פוסקים דסוברים הפירוש חזי לאיצטרופי בענין אחר. ולכאורה אפשר דמשכחת לה חזי לאיצטרופי מבהמה אחרת כיון דהוי משם אחד, אך אפשר דהווי גופין מחולקין: (מנחת חינוך מצוה רמח אות ג)

⁴⁷ כיון דהוי לאו שבכללות (רדב"ז שם) כדלהלן

⁴⁸ רש"י חולין קב"א ע"א ד"ה השוחט וע"ב ד"ה וממתין ועיין בלח"מ שם וכריתי ופליתי סי' כ"ז בפלתי סק"א ותבואות שור סק"א שפירשו דעת רש"י

⁴⁹ אם אחד אכל אבר מן החי או בשר מן החי, אם אכל קודם שמתה הבהמה, חוץ מה שעובר על לאו דאבר מן החי ובשר מן החי ולוקין, עובר גם כן על לאו דלא תאכלו על הדם רק דאין לוקין, אבל אם אכל אחר מיתת הבהמה אינו עובר רק על לאו דאבר מן החי או בשר מן החי (מנחת חינוך שם אות ד)

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת חולין

מכל מקום ליכא מידי דלישראל שרי ולעכו"ם אסור, וכיון דשחיטה זו אהני לישראל להוציאו מן האיסור של אבר מן החי, אהני ג"כ לעכו"ם.

אפילו בהמת עכו"ם, אפילו נמצאת טריפה, מכל מקום הואיל והועילה שחיטה זו לישראל, הועיל גם לעכו"ם להוציאה מידי אבר מן החי⁵⁰.

בשעת הדחק וצורך גדול מותר⁵¹ להאכיל לעכו"ם אפילו קודם מיתת החי, כיון ששחטה ישראל וטהורה היא, אבל בלא צורך גדול אין להאכילו כי אם אחר מיתת החי, כיון דקודם זה על כל פנים אסורה לישראל משום לא תאכלו על הדם, וליכא למימר אז ליכא מידי וכו'.

מותר להאכיל ריאה ובני מעיים לעכו"ם, אפילו למאן דאמר דכשנשחטו הסימנים הוה להו כאילו ניטלו הריאה ובני מעיים קודם מיתתו, מכל מקום ליכא מידי דלישראל שרי ולנכרי אסור.

ולכן אם נתנבלה בשחיטת הסימנים, או ישראל ששחט טמאה, או נכרי בטהורה, יש לאסור ליתן הריאה ובני מעיים לנכרי, אפילו אחר שמתה.

ואם שחט הקנה לבד ומתה אחר כך, יש לאסור ליתן הריאה לנכרי. ואם הוושט לבד לא יתן הבני מעיים. וכל שכן הסימנים גופייהו אין ליתן בכי האי גוונא לעכו"ם.

ואם נעשה הבהמה נבילה מחיים, כגון נשברה מפרקת ורוב בשר עמה, וכדומה, מותר ליתן לעכו"ם בין ריאה בין בני מעיים, או בשר שנחתך בעודה מפרכסת, דבבת אחת מת הכל.

⁵⁰ וכן מעשה בכל יום שמוכרין בני מעיים לעכו"ם מבהמה טריפה, אף על גב דיתבאר סעיף ג' דהוה ליה כבשר שנחתך קודם צאת נפשה. ואף על גב דנהיגי נמי למכור אפילו מבהמה שנתנבלה ממש בשחיטת שני הסימנים, לאו כל אחד דינא גמירי, ואינן יודעים לחלק בכך, ובאמת יש לזוהר ולהזהיר על זה. ומה שכתב הרשב"א בתורת הבית ארוך דף ל' (שם) בבהמה כשרה, האי כשרה כוונתו טהורה, כדמוכח התם מסוף לשונו. תבו"ש שם ג

⁵¹ לשון הטור חתך מבהמה לאחר שנשחטה כו' אסור לאכלה בעודנה חיה. אבל לאחר שמתה מותר לאכלה ולהאכילה לעכו"ם וכו', עכ"ל. לכאורה לשון זה מסכים למה שכתב הלבוש (סעיף א'), דלאחר שמתה מותר להאכילה לעכו"ם, משמע להדיא מדבריו דקודם שמתה אסור להאכיל לנכרי. אבל באמת לא נהירא הכי, רק כמ"ש הפוסקים בלשונם, דכיון דהאי שחיטה אהני לישראל להוציאו מידי אבר מן החי, אהני נמי לנכרי דלית ביה משום אבר מן החי, ולדידיה ליכא איסור לא תאכלו על הדם, ושרי להאכילו אפילו קודם שתצא נפשה. ודווקא ישראל בטמאה ונכרי בטהורה א"נ, נתנבלה בידו, דלא אהני האי שחיטה לישראל כלל, ולא שחיטה הוא, הוא דאסור לנכרי קודם שתצא נפשה, אבל בכח"ג לא. ומלשון הטור אין ראיה, דהא דהתנה שיהיה אחר שמתה, משום דכתב דמותר לישראל לאכלה. ומה שסיים ולהאכילה לנכרי, אנכי גררא דמותר לאכלה סמך לה אמה שכתב אחר שמתה, אבל באמת אפילו קודם שמתה שרי להאכילה. תבו"ש שם ד

הלכות הדף היומי

מסכת חולין

הא דנתבאר בסעיף שלפני זה דנשברה מפרקת ורוב בשר עמה נבילה, דוקא שנפסק גם כן החוט השדרה שבתוך המפרקת, אבל כשהחוט קיים, כשירה.

יא. אינה מצלת על הבלועים שבתוכה דהא מטמאה טומאת אוכלין

שלשה דברים⁵² מצילין באהל המת: צמיד פתיל, ואהליו, ובלועין, הבלועין מצילין על הטהורים שלא יתטמאו ומונעין הטומאה שלא תצא ותטמא ולפיכך כל הבלועין בחיה ובהמה ובעופות וברגלים מצילין כל זמן שהן חיים, ואם מתו ובשר המת בתוך מעיהן או הכלים, הרי הן כמו שאינו בלוע.

נשחט רוב אחד בעוף ורוב שנים בבהמה אף ע"פ שעדיין הן מפרכסין ולענין טומאת אוכלין חי הוא כמו שהתבאר הרי הן כמתים ואינן מצילין על הכלים הבלועים ולא מונעין את הטומאה שבתוך מעיהן שלא תטמא.

יב. והרובעה חייב דהא אינה מטמאה טומאת נבלה

כבר התבאר במסכת סנהדרין דף עח. הבא על ערוה⁵³ מן העריות והיא מתה פטור מכלום, ואין צריך לומר בחייבי לאוין שהוא פטור, והבא על הטריפה או ששכב עם בהמה טריפה חייב, חי הוא אף על פי שסופו למות מחולי זה, ואפילו שחט בה שני סימנין ועדיין היא מפרכסת הבא עליה חייב עד שתמות או עד שיתזו ראשה.

יג. אלל ... והוא שכנסו ... שני חצאי זיתים שישנן על גבי העור העור מבטלן

⁵² רמב"ם הלכות טומאת מת פרק כ הלכה א – ג
⁵³ רמב"ם הלכות איסורי ביאה פרק א הלכה יב

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת חולין

עור שיש עליו כשני חצאי⁵⁴ זיתים בשר נבילה העור מבטלן ואינן מטמאין לא במגע ולא במשא, שכל שאינו מטמא מן הנבילה במגע אינו מטמא במשא.

וכן כבר התבאר שהאלל⁵⁵ אף ע"פ שמקצתו חישוב עליו ומקצתו לא חישוב עליו, בין⁵⁶ שפלטתו חיה בין שפלטתו סבין, מקצתו פלטתו חיה ומקצתו פלטתו סבין⁵⁷, אינו מצטרף לבזית⁵⁸.

אולם אם כנסו למקום אחד והיה בו בזית מטמא⁵⁹, ואף על גב של אחד לחוד בעודו מחובר בעור, בטל לגבי עור ולא מחשב אוכל, עכ"פ מרכנסו בידים מחשבתו משוי ליה אוכל⁶⁰. וי"א⁶¹ שגם אם כנסו אינו מצטרף שהעור מבטלו.

⁵⁴ רמב"ם הלכות שאר אבות הטומאה פרק א הלכה יב

⁵⁵ רמב"ם הלכות טומאת אוכלין פרק ד הלכה ד והלכות שאר אבות הטומאה פרק א הלכה ח

⁵⁶ רמב"ם

⁵⁷ להלן דף קכא. בגמ' למאן דאמר דאלל הוא בשר שפלטתו סבין היכי דמי, אי דחשיב עליה אפילו באנפי נפשיה נמי מטמא ולמה לי צירוף, ומתריץ שני תירוצים חד שמקצתו חישוב עליו ומקצתו לא חישוב עליו, והשני שמקצתו פלטתו חיה ומקצתו פלטתו סבין, ולכן רק לצירוף מצטרף ולא באנפי נפשיה. ושני התירוצים אמת. ובוזה מובנים דבריו שבכאן לעניין אלל.

⁵⁸ ואע"ג דאיתא בגמרא (דף קכ"א ע"ב) אמר רב הונא שני חצאי זיתים שישנן ע"ג העור העור מבטלן ומסיק בגמרא דלר"ע קאמר לאשמועינן דאפילו בפלטתו חיה סבר ר"ע דהעור מבטלן נראה לומר שסובר רבינו דר"י כר"ע נמי אתי דע"כ לא טיהר ר"ע אלא כשעודם בעור אבל אם כנסו טמא דליכא למימר ביה העור מבטלו כיון שעכשיו אינו בעור וצ"ל דטפי משמע דרב הונא סבר דהלכה כרבי יהודה כיון דאמר מילתיה אליביה דאי למשמע מיניה לרבנן טפי עדיף למימר על מלתייהו דרבנן והאלל אמר רב הונא אף על פי שכנסו שלא היה מאריך בכך יותר מהשתא כי אמרה על רבי יהודה הילכך ודאי דסבר על רב הונא דהלכה כרבי יהודה. כס"מ

⁵⁹ אין הטעם משום שומר כמו העור אלא דראוי הוא להיאכל אנב בשר, כן כתבו התוס'.

⁶⁰ תפא"י פ"ט מ"א אות יח

⁶¹ השנות הראב"ד שם דכי מעיינת בשמעתא דחולין מתחזי לך דרב הונא דמפרש מילתיה דרבי יהודה ורבי יהודה גופיה אליבא דרבי ישמעאל קא מיירי.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

